

Briard in nood

Zo heet het herplaatsingsprogramma van de Duitse Briard Club, de B.C.D.

Geschrokken van het zeer grote aantal honden dat jaarlijks herplaatst of zelfs afgemaakt moet worden, heeft men een artikel gepubliceerd van Dr. Gabriele Niepel.

Ik vond hierin veel dat mijns inziens ook voor Nederlandse (nieuwe) Briardeigenaren van belang kan zijn, dat ik het voor ons blad vertaald heb, in de hoop dat u het zeer aandachtig zult lezen en er iets aan zult hebben.

Mevrouw M.C. Rompelman-Mijnlieff

De hond, een niet democratisch ingesteld roedeldier

Er ontstaan tegenwoordig veel problemen bij het houden van honden omdat veel bazen erin tekort schieten om hun hond(en) duidelijk te maken dat zijzelf en niet hun hond(en) de baas is/zijn in de familieroedel. En dus dat zij in twijfelgevallen bepalen wat de roedel als geheel, of individuele leden ervan, te doen of te laten hebben.

Wij zullen moeten aanvaarden dat wolven en honden (zij behoren tot dezelfde diersoort!) geen democraten zijn, ook al past dat veel hondenbazen en trainers niet in hun straatje.

De concepten "alfahond" en "dominantie" moeten echter nader bekeken worden; dat blijkt uit recente onderzoeken.

De regels in een hondenroedel

Het leven in een hondenroedel verloopt volgens hiërarchische regels. Dat betekent dat ieder lid een precies gedefinieerde plaats heeft.

Er is een manlijke en een vrouwelijke roedelleider, de andere roedelleden staan op een trapsgewijs aflopende plaats daaronder.

Dat er altijd maar een manlijk dier roedelleider zou kunnen zijn is inmiddels een achterhaald idee.

Het ziet er naar uit dat in veel gevallen de teef, en niet de reu, bepaalt wat er te doen staat.

Maar, deze roedelplaatsen blijven niet altijd op dezelfde manier verdeeld.

Er zijn roedelleden die proberen zich in de hiërarchie naar boven te werken, omdat de hoger geplaatsten betere levensomstandigheden hebben enz.

Leiders worden ouder, functioneren minder goed, de aflossing door een jongere komt eraan. De jonge dieren moeten eerst onder elkaar uitmaken wie de confrontatie aan mag gaan. Is dat uitgemaakt en heeft dit dier de roedelleider verslagen dan wordt dit de nieuwe roedelleider en dienen de andere hem te gehoorzamen.

In bepaalde situaties kan een lagerstaand dier, dat bijvoorbeeld de snelste sprinter is, de roedel aanvoeren bij de jacht. Gaat het echter om de territoriumgrenzen van de roedel, dan is altijd de roedelleider de aanvoerder.

Echte leiderskwaliteiten herkent men echter aan het niet altijd op zijn strepen staan van het leidinggevende dier, het niet altijd opeisen van alle beslissingen omtrent behoud, verdeling en verdediging van wat de roedel is, maar het handelen zoals de situatie dat vereist.

Ook de stemming van de leider speelt mee; is hij goedgehumt dan worden brutale spelletjes van puberende jongeren gewoon genegeerd. Heeft hij slechte zin, dan volgt een strenge terechtwijzing.

Recente onderzoeken geven aan dat het niet altijd gaat om een onveranderlijke rangorde; vaak komt het tot een wisseling van plaats, die dan later weer teruggedraaid wordt.

Roedelleiders geven soms aan lager geplaatste dieren rechten die eigenlijk alleen zichzelf mogen uitoefenen. Zij hebben het niet nodig constant de baas uit te hangen, maar dat kunnen alleen echte leidersfiguren.

Rangorde wordt niet vastgesteld door voortdurende lijfelijke gevechten in de roedel; dat zou fataal zijn voor de gehele roedel daar het met verzwakking van individuele roedelleden gepaard zou gaan. Veel wordt geregeld op een subtiele manier, zonder lichamelijk geweld. Toch wordt er soms wel een lichamelijke correctie gegeven. Maar deze is zeer precies gedoseerd; kort, beperkt maar heftig. Meestal maakt dit zoveel indruk dat éénmaal genoeg is. De baas in de roedel is geenszins het lichamelijk sterkste dier maar hij onderscheidt zich door geestelijke superioriteit, rustige autoriteit en succesvol handelen.

Aan de puppies worden reeds bewust grenzen gesteld door de oudere dieren, want zij moeten leren waar zij in rangorde staan en dit respecteren. Gedurende de opgroeiperiode leren de jonge honden met soortgenoten te communiceren.

Een onderdeel van deze communicatie is bijvoorbeeld herkenning van de hogere rang van de andere hond, hoe je je in zo'n situatie gedraagt en hoe je zelf domineren kan.

Een hond heeft het nodig te leven in een voor hem duidelijke rangorde. Leeft hij met mensen samen, dan vormen deze zijn roedel. Wanneer de mens toestaat dat de hond een hogere rangorde positie inneemt dan hijzelf moet hij zich niet verbazen wanneer zijn hond hiervan ten volle profiteert en zijn tanden laat zien wanneer men hem uit die gemakkelijke t.v.-stoel wil verdrijven.

Zijn plaats in de rangorde betekent veiligheid

De hond is als roedeldier er niet alleen op ingesteld dat hij zijn plaats in de rangorde moet innemen, waarin duidelijke regels en verantwoordelijkheden bestaan, **hij heeft dit ook nodig!**

Het is onze taak als hondenhouder om ons van de eerste dag af aan als roedelleider te gedragen en daarmee die essentiële houvast te geven.

Veel honden die niet zeker zijn van hun plaats in de rangorde voelen zich allesbehalve goed, zij missen het veilige gevoel hun lot vol vertrouwen in de handen van hun roedelbaas te kunnen leggen.

Vaak staan zulke honden constant onder stress hetgeen hun gedrag nadelig beïnvloedt.

Niet voor niets staat bij therapie voor (extreem) angstige honden meestal voorop dat er duidelijkheid komt in de verhouding tot de baas, want vaak blijkt dat de hond, bij onduidelijk geregelde verhoudingen op een te hoge plaats binnen de rangorde leeft.

De bijzondere eigenschappen van de Briard

Honden kunnen verschillend zijn op twee zeer belangrijke punten:

1- Tonen zij een uitgesproken streven naar omhoogkomen in de rangorde of zijn zij tevreden met de positie die hun bazen hen hebben toegestaan?

2- Wanneer zij een hogere rangordepositie hebben, maken zij daar dan ook gebruik van?

Tja, daarmee zijn we dan bij onze Briards aangeland.

De Briard behoort ongetwijfeld tot die rassen die een zeer gevoelig begrip hebben voor rangorde en autoriteit. Waarom is dat zo? Omdat hij niet diegene is waar velen hem voor houden; het is geen klassieke herdershond.

In het domesticatieproces is de hond eerst als gebruikshond gefokt, wat natuurlijk bepaalde karaktereigenschappen vereiste.

Weliswaar spelen de oorspronkelijke fokdoelen voor een bepaald gebruik tegenwoordig nog slechts een ondergeschikte rol, toch moet men niet vergeten dat onze rassen nog specifieke genetische eigenschappen bij zich dragen. Door het samenleven van mens en hond heeft de erfelijke aanleg van de hond consequenties, want al naar gelang zijn aangeboren gedragseigenschappen stelt zijn opvoeding speciale eisen aan ons.

En dit moet men helder voor ogen houden:

- 1- De Briard zoekt een duidelijk rangorde in zijn roedel.
- 2- Vindt hij deze niet dan zal hij hoogstwaarschijnlijk in de loop van zijn volwassen worden, dus tussen zijn eerste en derde levensjaar, pogingen gaan ondernemen om zelf een (te) hoge rangordepositie te veroveren.
- 3- Heeft hij deze veroverd, met subtiële middelen of openlijk, wil hij deze ook behouden. Hij zal brutaliteiten van zijn mensen niet meer pikken en dit houdt in dat hij in verschillende mate agressie- en zelfs bijgedrag kan gaan vertonen.

Waarom is dat zo bij de Briard?

Wel, misschien dringt eindelijk het besef door dat onze Briards niet de klassieke hoeders en drijvers zijn waarvoor zij altijd nog door fokkers worden verkocht. In tegenstelling tot honden als Border- en Bearded Collies hebben zij altijd ook een taak als waak- en verdedigingshond gehad.

Daarvoor moet een hond de volgende eigenschappen hebben:

- 1- Hij moet een zekere mate van zelfstandigheid hebben en zelf besluiten kunnen nemen.
- 2- Hij moet buitengewoon opmerkzaam zijn en alles om hem heen precies in het oog houden.
- 3- Hij moet zelfbewust kunnen optreden.
- 4- Hij moet de potentie tot de daarvoor benodigde agressie hebben om zijn verdedigingstaak te kunnen waarmaken.

Deze vier eigenschappen predestineren hem voor dominerend gedrag.

Natuurlijk is de Briard niet de klassieke kuddeverdedigingshond die aan hoeden geen boodschap heeft en "alleen maar" oppassen en verdedigen moet en wil. Zo is de opvoeding en het discipline bijbrengen van een Briard eenvoudiger in vergelijking tot de kuddeverdediger maar toch moeilijker in vergelijking met de alleen hoedende hond.

Waarom?

Welnu, de pure kuddeverdediger is gefokt op volstrekt eigen initiatief nemen, hij gaat niet eerst naar de herder om te vragen wat er nu eigenlijk met die beer moet gebeuren. Hij hoeft ook nauwelijks commando's te leren en dus zijn deze honden er niet echt op gericht met mensen samen te leven en gaan ze hun eigen gang. Eigenaren van klassieke herdershonden hebben er daarentegen weinig problemen mee hun hond te bewegen allerlei dingen met hen samen te doen, daarvoor is een herdershond tenslotte gefokt.

Tja, onze Briards zijn een vermenging van beide. Zij zijn leergierig en, als men hen op de juiste manier aanpakt, zeer gemotiveerd bij het werk, maar tegelijkertijd hebben zij echt wel hun eigen ideeën en hun eigen aard. Allereerst echter zoeken zij naar duidelijke verhoudingen onderling en dat is nu juist waar zoveel Briards bezitters de mist ingaan. Zij kijken niet verder dan deze allerschattigste, teddybeerachtige knuffeltjes, die zo aanhankelijk zijn en met hun clowneske gedrag en vrolijkheid allen blij maken en iedereen verrukken.

In deze hond zou dan een zelfbewuste hond steken, met een eigen karakter, die zijn familie analyseert, zijn conclusies trekt en daarnaar handelt?

Problematische hondenbazen

Als adviseur bij gedragsproblemen onderken ik iedere keer weer dat er drie types hondenbazen zijn die dominantieproblemen hebben met hun honden.

- 1- De eerste groep meent dat zij de hond constant met bewijzen van hun liefde moeten overladen. Iedere wens wordt hem van de lippen afgelezen. Vindt hij zijn voer niet lekker, krijgt hij wat anders. Wil hij op de wandeling beslist naar huis als het regent

dan draait zijn baasje vanzelfsprekend om. Bromt hij bij zijn eten dan trekken zijn eigenaren zich vol begrip terug. Aan de hond worden geen grenzen gesteld, men is tenslotte democratisch. Opvoeding wordt op één lijn gezet met vrijheidsbeperking en dat wil men het kleine schatje niet aandoen. Vaak gaat het om eigenaren van kleinere rassen maar het komt ook wel degelijk voor bij eigenaren van grotere honden. En ook bij eigenaren van een Briard!

- 2- De tweede groep gelooft door voortdurende gehoorzaamheidsoefeningen, door het toedienen van (harde) lichamelijke straffen en het op afstand houden van de hond, zowel lijfelijk als geestelijk, het dier aan het verstand te moeten brengen wie er de baas is. Deze eigenaren houden vaak grotere honden, niet zelden in kennels.
- 3- De derde groep is zich van de noodzakelijkheid van opvoeding principieel wel bewust, maar vindt dat je het wat ruimer moet zien. Deze mensen bezoeken een hondencursus, oefenen eenmaal in de week, soms vaker. Correctheid van de oefeningen komt niet zo nauw. Als de hond niet meteen gaat zitten, nou ja, bij het vierde commando zit hij toch. Trekt hij aldoor aan de lijn, ja, daar loopt zijn beste vriend, dan doe je daar niets aan. Dagelijks moet de hond wel eens gaan zitten of liggen en redelijk fatsoenlijk aan de lijn lopen, maar verder worden hem geen beperkingen opgelegd. Hij loopt zo'n beetje als dierbare kameraad mee. Deze groep heeft honden van iedere maat en alle karaktereigenschappen. Briardmensen zijn vaak te vinden in deze groep.

Groep 1 en 3 kunnen dominantieproblemen krijgen. Omdat er aan de hond geen grenzen gesteld worden of slechts halfslachtig, omdat de eigenaren zich inconsequent gedragen of omdat zij zich gedragen alsof zij lager in rang zouden zijn dan de hond.

Maar ook de eigenaren uit de tweede groep kunnen problemen krijgen wanneer zij de verkeerde hond treffen. Een te angstige hond zal zo'n behandeling niet verdragen en er aan onderdoor gaan, maar geen dominantieproblemen geven. Een hond met een sterker karakter zal bij zo'n behandeling een gehoorzame, maar niet gelukkige hond worden. Een hond met een zeer sterk karakter, met ook nog een behoorlijke aanleg tot dominantie, zou zich tegen de onrechtvaardige hardheid van zijn "baas" kunnen verzetten. Deze honden uit groep 2 zullen inderdaad gehoorzamer gedrag vertonen dan de honden uit de groepen 1 en 3, maar zij zullen hun eigenaar nooit beschouwen als de leidersfiguur die zij totaal vertrouwen, tegen wie ze kunnen opzien.

Wat is eigenlijk dominantie?

In de hondenscène wordt tegenwoordig hevig getwist over wat dominantie nu eigenlijk is. Dat gaat van de mening dat een aanleg tot dominantie bij de hond helemaal niet bestaat omdat dominantie altijd slechts ontstaat tussen twee individuen, tot uitersten die menen dat men alleen aandacht zou mogen geven aan de hond wanneer men met hem gaat wandelen, sorry, gaat "jagen". Want dat is waar de mens – hond verhouding op uitloopt; de mens zou zich als aanvoerder bij de jacht moeten bewijzen. Dat gaat zover dat wij als hondenbazen de hond links moeten laten liggen wanneer we niet met hem buiten zijn, daar de wolvenroedel zogenaamd alleen met elkaar interageert tijdens de gemeenschappelijke jacht.

De ene groep, die nooit heeft willen toegeven dat de hond geen democratisch wezen is, ziet voor zichzelf een reden om de noodzaak roedelleider te zijn af te wijzen. En dat betekent dan dat een hond alleen een commando hoeft uit te voeren als het voor hem zin heeft; al het andere betekent geweld aandoen aan de hond.

De anderen zien in alle mogelijke gedragspatronen van de hond alleen nog maar dominantiegebaren. Bijvoorbeeld wanneer een hond gaat liggen op de voeten van zijn baas. Waarom doet hij dat? Dat is toch duidelijk, hij wil zijn baas domineren, hij wil zijn baas niet laten gaan zonder zijn toestemming. Dat kan in een enkel geval voorkomen maar meestal betekent dit gedrag enkel en alleen contact maken door de hond, uitdrukking geven aan het saamhorigheidsgevoel.

Waar ik naar toe wil; in de discussie over dominantie, of er een alfa is, waaraan men dominant gedrag herkent en of er dominante honden bestaan, dwarrelen de idiotste ideeën door de hoofden. Het gezond verstand blijft in de kou staan.

De slachtoffers zijn de honden want zij weten niet meer waar zij aan toe zijn. Wij verhogen uit onwetendheid dag na dag hun rangordeplaats zodat zij zich noodzakelijkerwijs als leider gaan gedragen en dat wordt dan met de grootste verontwaardiging beantwoord: zo'n agressieve hond! Vervolgens wordt van de fokkers geëist te stoppen met het fokken van agressieve honden. De verkeerd behandelde hond wordt afgegeven en als er dan ook nog een rasvereniging is die helpt, dan hoeft men ook geen slecht geweten te hebben. Men heeft zijn hond tenminste niet naar het asiel gebracht.

Waarom herkent men dominantieproblemen?

Wanneer de eigenaar door zijn hond gebeten wordt zou het duidelijk moeten zijn dat hij een probleem met zijn hond heeft. Andere eigenaren begrijpen het al wanneer de hond naar hen in de lucht hapt, hen zijn tanden toont of zelfs zachtjes en ingehouden naar hen broemt. In de regel wordt pas bij openlijk agressief gedrag van de hond ingezien dat er iets fout gegaan is.

Maar het meeste agressieve gedrag heeft een langere of kortere voorgeschiedenis waarin de hond sluipend geleerd heeft zijn volwassen menselijke roedelgenoten niet als zijn meerderen te beschouwen. De hond neemt een machtsvacuüm waar en test in voorzichtige stappen uit hoe ver hij zich omhoog werken kan. In het begin komt het misschien ineens tijdens de wandeling bij hem op. Hoewel er geen bijzondere afleiding is, is hij pas na meerdere malen roepen van zijn eigenaar zo vriendelijk om te komen. Wanneer men hem vraagt zijn achterste van de voordeur te verwijderen is hij zogenaamd in diepe slaap. Hij broemt wanneer zijn eigenaar zo brutaal is zich ook in de keuken op te houden als hij daar zijn bak leeg wil eten. Bij de borstelbeurt probeert hij voortdurend te ontkomen en als hij doorheeft dat hij in bad moet verdwijnt hij onder de bank en antwoordt hij op al het roepen met dreigend gegrom. Machtsovername gebeurt in het begin zo onschuldig dat de eigenaar niets in de gaten heeft of het niet zo erg vindt. Maar voordat men het weet verovert de hond steeds meer terrein en begint mensen dingen te verbieden. Dit maakt hij eerst duidelijk door grommen, dan door happen en tenslotte door bijten. De eigenaren zijn door de eerste duidelijke tekenen van agressie van hun hond zo verrast dat zij deels uit overrompeling, deels uit angst instinctief terugwijken. Waarmee de hond heeft gescoord; zijn gedrag heeft succes, dus zal hij het weer proberen. Er zijn maar weinig hondenbezitters zo snel van reactie en beheerst dat zij de hond onmiddellijk met lage stem dreigend toespreken en in de nek pakken ofwel op zijn rug gooien en hem op de grond drukken tot hij zich overgeeft. Juist deze reactie op de eerste agressieve poging van de hond zou meestal de laatste poging van de hond betekenen – hij durft het niet nog eens. Dominant geaarde honden, vooral tijdens de pubertijd en vooral reuen, zullen ondanks deze maatregelen de uitdaging nog vaker aangaan. Teken van dominantie problemen kunnen zijn:

Grommen naar mensen

Tand laten zien

In de lucht happen

Bijten, wanneer iets de hond niet bevalt

(bijvoorbeeld lichamelijke nabijheid, aangepakt worden, bij het eten gestoord worden, een ruk aan de lijn krijgen, bij de training een tik van zijn eigenaar krijgen, geborsteld worden)

Het niet opvolgen van commando's

Het slechts aarzelend en incorrect uitvoeren van commando's

Het verwerpen tegen het op de rug draaien

Het verwerpen tegen op de een of andere manier vastgehouden te worden

Het voortdurend trekken aan de lijn

Het weigeren de plaats te verlaten waar de hond nu net ligt

- # Het voordringen bij deuren, gangen en trappen
- # Het agressieve gedrag tegenover andere honden
- # Het nadrukkelijk opeisen van aandacht
- # Het bezetten van strategisch belangrijke plaatsen in huis (bijvoorbeeld de hal of onderaan de trap)
- # Het streven zo hoog mogelijk te gaan liggen (bijvoorbeeld op de bank, het bed, enz.)
- # Bij reuen: voortdurend markeren
- # Het niet afgeven van dingen
- # Het bespringen van mensen
- # Het 's morgens geen aandacht schenken aan de bezitter en hem 's avonds niet begroeten als hij thuiskomt.

Pas op: dit kunnen aanwijzingen zijn dat de hond van zichzelf denkt dat hij een hoge plaats inneemt, maar dat hoeft niet altijd zo te zijn.

Dominantie uit zich niet altijd alleen in actief dominant gedrag, maar ook in passieve dominantie. Als hem gezegd wordt de t.v.stoel te ontruimen, draait hij zich behaaglijk brommend op zijn rug en wil eerst op zijn buik gekriebeld worden. Bij de wandeling komt hij wel aanlopen als hij wordt geroepen maar draait eerst nog een aantal capriolen om zijn eigenaar heen. Moet hij gaan liggen, dan gaat hij allemaal grappige pootjes geven. Moet hij op zijn plaats blijven liggen, dan pakt hij gauw een speeltje en brengt dat kwispelend naar zijn baas, enz. Zulke honden brengen hun eigenaren dan wel niet in gevaar door zich agressief te gedragen, maar pogingen tot opvoeding halen nauwelijks wat uit. Vrolijke, vaak temperamentvolle honden, die ze zijn, bepalen ze met charme hoe het er in de familieroedel aan toe gaat. De eigenaren merken dit niet of lachen erom. Daarbij wordt dan vergeten dat opvoeding en gehoorzaam zijn levensreddend kunnen zijn voor de hond en dat ook zulke passief dominante honden naar actief dominant kunnen omslaan.

Hoe kan men het goed doen?

1. Van fokkers wordt verlangd, niet dat zij "agressievrije" honden fokken (een pervers idee) maar dat zij mensen met belangstelling voor een pup voorlichten over de typische kenmerken van het ras. En niet alleen maar over de gewenste, leuke kenmerken, maar ook over die dingen die tot problemen kunnen leiden. Het streven naar dominantie van opgroeiende Briards, vooral reuen, tegenover hun mensen, maar ook tegenover soortgenoten moet daarbij openlijk worden besproken.
2. Van de fokkers wordt nog meer gevraagd: nl. dat zij zeer goed opletten of iemand überhaupt wel geschikt is voor een Briard en ook wie bij welke pup past. Iedere verantwoordelijke fokker, die de hele dag met zijn puppen bezig is, ziet gauw genoeg welke van zijn puppen grote expansiedrang vertoont. Niet alleen moet de fokker reeds in de eerste acht weken reglementerend ingrijpen, hij moet ook heel goed uitkijken, aan wie hij deze pup kan toevertrouwen en aan wie niet.
3. De hondenbezitter in spe wordt gevraagd om zich precies over het ras te laten inlichten en om zich met zelfkritiek af te vragen of men het niet liever wil proberen met een ras dat minder problemen geeft bij de opvoeding zoals bijvoorbeeld een gladhaar Collie.

Is de geïnteresseerde persoon zich ten volle bewust voor welk ras hij gekozen heeft en is de fokker van mening een goede puppenkoper gevonden te hebben, dan gaat het werk verder.

Wijs de pup al op zijn plaats in de rangorde

Nu gaat het erom de hond van pup af aan, aan het verstand te brengen waar zijn plaats in de orde der dingen is, en niet pas als het kleintje al begint je in de maling te nemen of zelfs al zijn tanden laat zien.

Het gekke aan de hele situatie is dat het zo eenvoudig is, je hond te tonen dat hij lager staat dan de volwassen familieleden. Men hoeft helemaal niet veel extra tijd te investeren, men heeft daarvoor geen hondenschool nodig. Men hoeft alleen maar te weten hoe een alfa zich in de roedel gedraagt en dat te imiteren. Daar gaat het om.

En dat betekent; hondeneigenaren moeten autoritair **willen** en **kunnen** zijn. Een niet-autoritaire opvoeding heeft niets met speciale liefde te maken maar is in strijd met het wezen van de hond.

Nu menen een heleboel hondeneigenaren dat zij autoriteit over hun hond alleen door (lichamelijke) hardheid kunnen bereiken. Dat is een volstrekt verkeerde opvatting. Men kan de hond daarmee angst aanjagen, maar dat betekent bij lange na nog niet dat hij zijn mens ook als autoriteit erkent. Autoriteit verschaft men zich door een strikte omgang met de hond, door het stellen van regels en het consequent er op staan dat deze regels niet worden overtreden. Verder door het uitstralen van rust en overwicht in iedere situatie en door de hond een gevoel van succes te geven wanneer hij iets in samenwerking met zijn baas doet.

Ook is het belangrijk met vooruitziende blik te denken. Hondenbezitters moeten zich aanwennen de tekenen die de hond geeft zo snel te duiden dat zij hem altijd een pas vóórblijven. De hond ervaart zijn mensen zo als alwetende wezens die je met geen enkele truc voor de gek kunt houden.

Eigenlijk komt het hier op neer: de baas handelt, de andere reageren. Met betrekking tot de hond betekent dat men bepaalt wanneer en waarmee gespeeld wordt en hoe lang. Wanneer en hoe lang er geknuffeld wordt. Wanneer men gaat wandelen, wat men samen doet tijdens de wandeling, welke richting men opgaat bij een kruising. Voortdurend signalen te geven door stil te gaan staan, terug te lopen, van richting te veranderen doet men niet. De hond moet juist leren zelf zijn eigenaar in de gaten te houden. Niet de mens stort zich 's morgens op zijn hond en begroet hem. Hetzelfde geldt voor het thuiskomen 's avonds.

De mens kan over alles beschikken, kan eten wanneer en wat hij wil, liggen waar en zolang hij wil, met andere roedelleden bezig zijn wanneer hij daar zin in heeft. De hond krijgt geen voorrechten die hem op verkeerde gedachten zouden kunnen brengen. Hij mag niet eten voordat zijn mensen gegeten hebben en zou iets voor zijn voer moeten doen in plaats van het zo maar voor zijn neus te krijgen. Hij krijgt ook niet tijdens de mensenmaaltijd iets van tafel. Hij mag niet op een lievelingsplaats gaan liggen waar hij allen in het oog kan houden. Hij moet van zijn plaats opstaan wanneer hem dat gezegd wordt.

Geestelijk overwicht is één ding, maar het valt niet te ontkennen dat het er beslist op aan kan komen dat men de hond ook lichamelijk de baas kan. De combinatie, "klein teer vrouwtje – een stier van een briard-reu" kan beslist voor complicaties zorgen. Immers een hond die zijn mens moeiteloos achter zich aan sleept als er een konijn opduikt of eenvoudig halsstarrig weigert zijn 45 kilo voor de huisdeur weg te halen, zou best eens zijn mens niet helemaal voor vol aan kunnen zien.

Dus toch liefelijk corrigeren?

Nu zijn we bij het lichamelijk corrigeren aangeland. Dit is (juist bij de Briard) in de regel niet geheel en al te vermijden, meestal al in de puppytijd. Hoe disciplineert een leidershond? Hij disciplineert zijn mindere door aanstaren, starre lichaamshouding, dreigend grommen, greep over de voorsnuit, in het nekvel pakken, neerdrukken op de grond. Dat gaat razendsnel als verrassingsaanval en wordt gedoseerd in overeenstemming met het brutale gedrag. En dat staat in de regel ook ons Briardeigenaren te wachten. Natuurlijk willen de meeste mensen hun hond liefst alleen met de stem controleren en dat is dan ook het doel van de opvoeding. Maar op de weg naar dit doel, waar een blik al voldoende is om de hond van een nieuwe "schanddaad" af te brengen, is een lichamelijke reglementering gewoon zo nu en dan nodig, ook als is een dergelijke uitspraak tegenwoordig bepaald aanstootgevend. Deze reglementering bestaat er echter niet uit de hond op te hangen aan een prikband, een schop in zijn zij te geven, zijn ballen om te draaien, een gerichte klap op zijn kop, maar iets dat overeenkomt met de taal die de hond verstaat. Natuurlijk kan men met schoppen en slaan de hond pijn doen en hem met deze pijn dreigen wanneer hij het ongewenste gedrag opnieuw vertoont. Maar als gebaar van een hoger stand dier

begrijpt de hond de bovengenoemde maatregelen niet, wel de greep over de voorsnuit. En wie zijn volwassen honden bij het reglementeren van de eigen puppies observeert, weet het even goed als de onderzoekers van het gebeuren in een hondengroep. Deze vormen van reglementeren worden begrepen, leiden niet tot verlies van vertrouwen, men gedraagt zich erna helemaal normaal, niemand mokt, enz.

Bij minipuppies, die liever spelen willen met de andere dan opgepakt te worden en dit dan ook onmiddellijk door middel van hun bijtgedrag willen voorkomen, is aanstaren meestal niet voldoende. Een boos grommend geluid, een greep over de snuit is effectiever en de problemen krijgen zo helemaal geen kans.

Briards bij het puppenspeeluurtje

Minibriards tijdens het puppenspeeluurtje tonen verbazingwekkend weerbaarheidsgedrag, wanneer iets niet naar hun zin is, ze trekken graag hun lippen op, vallen naar voren aan, happen toe.

Vertoont zo'n pup nu gestoord gedrag? Nee, natuurlijk niet! Hij vertoont testgedrag. Iets is niet naar zijn zin en hij laat dat merken op zijn hondenmanier en wij zouden hem nu razendsnel met de neus op de grond van de waarheid moeten drukken: "Niet brommen naar de baas en happen is er helemaal niet bij."

Puppenbezitters staan dan verstijfd van schrik, zien hun jammerende "baby", die zich overigens, kort na de correctie door aanstaren, harde stem en op de grond drukken door de trainer, zich alweer enthousiast in het vrolijke spel stort en vanaf dat moment juist heel graag naar de trainer gaat, hem enthousiast begroet en graag bij hem in de buurt blijft. En dat terwijl deze "slechte" persoon hem zo vreselijk afgesnauwd en zelfs even kort op de grond gedrukt heeft. En dat niet alleen, hij heeft hem daar gehouden totdat het spartelen ophield!

Zelf schrik ik er iedere keer weer van, zoals de puppen bij mij als trainer aansluiten, bij mij zekerheid zoeken wanneer het b.v. om een bedreigende moeilijke oefening gaat; zekerheid die de eigen mens (nog) niet geeft. Zulke puppen laten zich zelfs bij het wildste spel met de stem corrigeren, terwijl de eigen baas het nog niet voor elkaar krijgt zijn pup onder controle te houden wanneer hij hem aan de lijn heeft. Waaraan zou dat liggen? Ik denk dat juist de Briardpups heel snel merken dat in zo'n groep duidelijke regels gelden, dat zij door hebben wie die regels opstelt, zelfs zonder dit zelf aan den lijve ondervonden te hebben.

Krijgen ze dan ook zelf nog eens een correctie, dan is het helemaal duidelijk; dat is de leider, daarbij is alles leuk, lukt alles, enz. De puppen zijn niet bang gemaakt, maar juist vol vertrouwen en plezier. Dit gedrag vertonen vooral die puppen, bij wie het door observatie van hun interactie met hun eigenaren en door gesprekken met die eigenaren al snel duidelijk wordt, dat zij nooit hun plaats hebben geleerd, maar door hun bazen in een soort luchtledig zijn gelaten.

Nadat ik een kleine duizend puppen heb leren kennen staat voor mij onomstotelijk vast dat van kleins af aan een puppy een vast oriënteringspunt zoekt, een persoon die hij vertrouwen kan, die hem niet alleen eten geeft en met hem wandelt, maar die hem ook de dingen des levens toont, die voor hem een kader met vaste grenzen schept, waarbinnen hij van zijn vrijheden genieten kan. Een persoon die ook om hem lachen kan, tegen wie hij best eens brutaal mag zijn, die gedoseerd ingrijpt, hem niet constant onder de duim houdt. Briards zijn m.i. heel bijzonder sensibel en maken snel misbruik van de zwakheden van hun bazen.

Opvoedingscursus en hondensport als oplossing

Wat bij de puppy verzuimd werd, wordt niet beter. Integendeel, op een bepaald moment komt de jonge hond niet meer zo braaf als hij geroepen wordt, gaat verder weg, heeft meer belangstelling voor de andere honden dan voor zijn eigenaar. Trekken aan de lijn heeft hij altijd al gedaan, maar nu doet het

echt pijn, omdat hij zo zwaar geworden is. Tja, en dan krijgt men het idee, misschien moesten we toch maar eens een opvoedingscursus gaan doen?

En hier hebben we dan meteen het volgende misverstand; het bijbrengen van netjes aan de lijn lopen, zit, af, blijf, enz. zou net als supergoed een spoor volgen of een foutloos parcours bij agility, een bewijs zijn van een functionerende rangordeverhouding.

Natuurlijk, een hond die zijn mens als baas accepteert, zal bevelen, voor zover ze hem goed zijn bijgebracht en hij ze begrijpt, uitvoeren. Maar omgekeerd gaat het niet op. Alleen omdat een hond opdrachten uitvoert, is het nog helemaal niet zeker dat hij zijn eigenaar als baas accepteert.

En waarom?

Hier komt het thema motivatie om de hoek kijken. Waarom zou een hond zich ertegen verzetten om op bevel een parcours af te rennen als dat voor hem het leukste is wat er is? Waarom zou hij weigeren te gaan liggen als het hem niks kan schelen of hij staat, zit of ligt? In hoeverre een hond zijn baas werkelijk als baas accepteert ziet men pas als hij bevelen krijgt die in strijd zijn met zijn eigen innerlijke verlangens. Hij is bijvoorbeeld dol op andere honden; laat hij zich op bevel aan een losse lijn verder meenemen of niet? Hij is dol op water maar mag er deze keer niet in omdat hij een blaasontsteking heeft; laat hij zich terugroepen of niet? Hij zit blij in de auto op weg naar het bos, verheugt zich als een gek op het spelen en rennen, wil er zo gauw mogelijk uit, blijft hij dan toch netjes zitten en wacht op het teken dat hij eruit mag of stort hij zich naar buiten?

Dat bedoel ik nu; juist omdat bij de opleiding de honden gemotiveerd worden, is een succesvol gelopen wedstrijd niet beslist aan het feit te danken, dat onze hond ons als baas erkent maar alleen aan het feit dat hij geleerd heeft dat hij met ons samen plezier kan hebben. Natuurlijk is daar aan de ene kant niks mis mee. Mens en hond werken tezamen, beide hebben zij plezier, dat versterkt de onderlinge verbondenheid. Het kan ook rangorde stabiliseren, maar het is geen garantie voor het werkelijk als meerdere aanvaarden van de eigenaar door de hond. Het is geen kunst een hond iets te laten doen dat hij sowieso graag doet of te laten wat hem niets kan schelen. Hem ervan af te brengen iets te doen dat hij hartstochtelijk graag wil, of iets te laten doen waarvan hij totaal het nut niet inziet, dat vraagt dat de hond inziet, dat hij nu eenmaal datgene moet doen, wat de baas hem opdraagt. Honden hebben daarmee geen probleem, de mensen maken er een probleem van. Omdat zij menen, als partners heb je gelijke rechten in de omgang met elkaar. Er zijn trainers die hun klanten in alle ernst wijsmaken dat zij het zijn die niet goed met hun dier communiceren als dit niet op de plaats wil gaan liggen. Als trainer maak je mee dat inderdaad veel hondeneigenaren zo verward met hun honden communiceren dat die echt niet meer weten wat ze moeten doen. Maar daaruit mag men niet concluderen dat het altijd om misverstanden gaat. Vaak gaat het om testgedrag. Staat die ouwe er nu op dat ik doe wat hij wil, of niet?

De eigenaar heeft in de dagelijkse omgang verzuimd aan de hond duidelijk te maken dat uiteindelijk hij, als mens, de beslissingen neemt.

Het verschil tussen bijbrengen en gehoorzaamheid eisen

Helaas wordt in de moderne hondenopvoeding vaak een ernstige fout gemaakt. De eerste fase klopt nog; men brengt met motiverende opvoeding de hond iets bij zodat hij begrijpt wat men van hem wil, bijvoorbeeld op de plaats blijven, apporteren of iets loslaten.

Maar de tweede fase ontbreekt; het op bevel laten uitvoeren van het geleerde. Is de hond na het derde bevel nog niet gaan liggen, dan gaat de hand in de snoepzak, gaat naar beneden, en, voilà, de hond ligt. Heeft hij nu een bevel opgevolgd en wordt met iets lekkers beloond? Nee, hij heeft zijn mens erop getraind, eerst een snoepje neer te leggen voordat hij gaat liggen. De hond, na de tweede vriendelijke aanmaning, aan te pakken en met de handen op de grond te leggen, dat grenst toch echt aan lichamelijk geweld en moet daarom principieel afgewezen worden. Wat leert de hond? "Of ik een bevel opvolg of niet, beslis ik uiteindelijk zelf."

Op die manier kan ook deelnemen aan een opvoedingscursus de mens-hond verhouding niet alleen verbeteren maar zelfs verslechteren, want:

1. De hondeneigenaar gelooft eerlijk, dat hij zich nu op de cursus bezig houdt met de opvoeding van zijn hond, oefent misschien ook nog thuis. Maar verder blijft alles bij hetzelfde.
2. Heeft de hondenbezitter helemaal pech, dan komt hij terecht bij een vertegenwoordiger van de moderne troetel-strategie: de hond gaat niet liggen? "Dan heb je hem niet op de goede manier gemotiveerd!" De hond leert om zijn mensen niet serieus te nemen en om ze te manipuleren.

Dan wordt de hond geslachtsrijp, hij groeit langzaam naar de volwassenheid en tot dusverre heeft hij constant dingen mogen doen die eigenlijk aan de baas voorbehouden zijn. Hij heeft samengeleefd met mensen die geen leiderskwaliteiten hebben. Hij trekt zijn consequenties en doet waar hij zin in heeft. Vaak merkt nog steeds niemand wat, wanneer datgene waar de hond zin in heeft niet al te zeer in strijd is met de interesses van zijn mensen. Maar dan komt de dag dat de mens iets wil, wat de hond absoluut niet wil. Hij moet uit de weg gaan omdat zijn mens dit keer een blad met glazen in de hand heeft en niet een omweg om de hond durft te maken zoals hij anders doet. Men wil immers de hond niet storen. De hond reageert niet op de stem, krijgt een klein duwtje, om hem op te laten staan. Hij sliep net heel lekker en voelt zich zeer gestoord dus zal hij zijn mens minstens aangrommen. Immers, de mens toont hier een gedrag dat een ondergeschikte niet past. Want als zodanig ervaart de hond zijn mensen. De hond handelt logisch consequent – de mens is hier de mislukkeling.

3. En hoe gaat het verhaal verder? Men geeft deze hond af en haalt een andere, misschien van een andere fokker "die niet zulke agressieve honden fokt". Zelfkennis gelijk aan nul. Slachtoffer is de hond – ik hoef geen Briard-eigenaar te vertellen hoe gevoelig deze wolbalen zijn, hoe sterk zij zich aan hun familie hechten.

Over verkeerd begrepen dominantieproblemen

Hoe belangrijk het ook is als hondeneigenaar de rangorde in de familieroedel steeds in de gaten te houden, dat betekent nog niet dat men in ieder probleem met de hond een dominantieprobleem moet zien. Niet iedere hond die naar zijn eigenaar gromt, doet dit om te domineren, Vaak is de hond door het gedrag van zijn mensen in de war gebracht, beangstigd, voelt hij zich in de hoek gedreven en bromt, hapt, bijt als afweer, omdat hij het gevoel heeft zich te moeten verdedigen. Onder deze omstandigheden met lichamelijke onderwerping van de hond te reageren, omdat men meent met dominantieproblemen te doen te hebben, maakt de zaak alleen maar erger. Niet iedere vorm van ongehoorzaamheid betekent dat de hond zijn eigenaar niet als baas respecteert. Al is het zeker waar dat men een jagende hond, als het lukt, slechts door dominantie en uiterst consequente opvoeding daar vanaf kan brengen. Meestal is het toch gewoon de jachtdrift die er met de hond vandoor gaat. Een hond die zo panisch bang voor de auto's is dat hij als een wilde aan de lijn trekt om van straat weg te komen, is niet primair bezig te twijfelen of zijn baas het recht heeft de wandelroute te bepalen, zijn angst telt en verder niks. Een hond die door onvoldoende socialisatie met andere honden in zijn puppentijd een gestoorde verhouding tot soortgenoten heeft, en deze alleen "opvreten" wil, kan weliswaar slechts door dominantie van zijn eigenaar onder controle worden gehouden, toch hoeft zijn agressie tegenover soortgenoten niet te betekenen dat hij aan de positie van zijn eigenaar twijfelt. Een hond die aan de lijn trekt, is niet automatisch een hond die zijn plaats in de rangorde niet kent. Op zichzelf staand gedrag bepaalt niet waar de hond denkt dat zijn plaats is, het gaat om het totale plaatje. Achteraf concluderen dat er zogenaamd een dominantieprobleem bestaat, helpt net zo weinig als het te ontkennen. Hier helpt inderdaad slechts de geschoolde blik van een goede hondenopvoeder die het onderscheid kan maken, of het om een dominantieprobleem gaat of om wat anders. Want enerzijds neigt hij weliswaar duidelijk naar dominant gedrag, anderzijds is het echter ook typisch voor hem om, als hij denkt bedreigd te worden, eerder naar voren te gaan dan te vluchten. De onervaren eigenaar ziet beide keren slechts een brommende en happende hond.

Slotsom

Ik blijf erbij, een hond te moeten afgeven omdat men moet toegeven dat men bang voor hem is, dat iedereen in het gezin moet doen wat de hond wil om de zaak niet te laten escaleren, dat men moet inzien geen controle meer te hebben over de eigen hond; dat alles is een bewijs van falen van de eigenaar, niet van de hond. Zo'n hond te laten afmaken is een misdaad.

Het is zeer zeldzaam dat een lichamelijke afwijking agressief gedrag veroorzaakt bij de hond. In de regel is bijgedrag terug te voeren op verkeerd optreden van de mensen. Ik kan slechts bewondering hebben voor de mensen die de herplaatsing doen en met deze ellende geconfronteerd worden. Mensen die voor een herplaatser besluiten kan ik een hart onder de riem steken. Met name bij rangordeproblemen is niet alles verloren. Men kan veel doen om de problemen bij te stellen, of liever nog, niet te laten ontstaan. De Briard heeft onmiddellijk door met wie hij te doen heeft en zal, vaak intens gelukkig omdat hij een echte leidinggevende "baas" gevonden te heeft, zijn plaats in de nieuwe familie graag innemen, als deze hem op de juiste manier aanpakt.